

křížem na uvítanou. Zda to byl příkaz Hamsunův nebo spíše jeho manželky, spisovatelky Marie Hamsunové, která za ně oba po celou válku platila členské příspěvky v Quislingově straně Národního souručenství (Nasjonal Samling), dnes těžko rozsoudit.

Sigrid Undsetová byla nucena se po dobu tří týdnů skrývat na různých místech země, pak za dramatických okolností uprchla do Švédska (v průběhu války bylo v této zemi na 50 tis. norských uprchlíků), dále přes Moskvu a transsibiřskou magistrálu do Vladivostoku a konečně lodí do USA. Usadila se v New Yorku a pokračovala proslovy a články ve svém boji za nezávislost Norska. Přitom dávala jasně najevo nejen svůj odpor vůči nacismu, ale vůči všemu německému vůbec. Analýzy posledních let dokonce ukazují, že její argumentace před válkou i během ní byla přinejmenším ve stejné míře podložena rasisticky i ideologicky. Intenzita citů a bohužel i předsudků obou protagonistů se setkala. – Sigrid Undsetová nenáviděla Německo stejně silně jako Hamsun nenáviděl Anglii a Ameriku, jimž po celý život předhazoval kupecký světový názor. Matka S. Undsetové pocházela z rodu dánských duchovních, kteří byli silně poznamenáni tragédií dánsko-německé války roku 1864. Není tedy divu, že jedna příbuzná S. Undsetové se vyjádřila, že „teta Sigrid nasávala nenávist k Německu již s mateřským mlékem“.

V roce 1939 slavil Hamsun osmdesátiny, srpnové oslavy probíhaly ještě po celé Evropě. V prosinci 1940 vystoupil v norském vysílání britského rozhlasu Thomas Mann. Mluvil o tom, že norští básníci jsou jeden po druhém okupantskou mocí umlčováni – až na jednoho, „muže, jenž nám daroval velkolepé knihy, které velmi obdivuji. Jeho neštěstí je větší než naše.“

V červnu 1943 poslal Hamsun svou Nobelovu medaili ze zlata jako dar ministru propagandy Goebbelsovi. V pateticky formulovaném darovacím dopise stálo, že Hamsunovi není znám nikdo, kdo by „s takovou neúnávností a idealistickým nasazením rok za rokem psal a mluvil na

Sigrid Undsetová

obhajobu evropské myšlenky tak jako Vy, pane říšský ministré.“

Goebbels Hamsunovi polichoceně děkoval. Tentýž Goebbels, který už dříve přikázal stáhnout veškeré knihy Undsetové z německých knihkupectví a zakázal vyslovovat její jméno. Šlo o dvacet titulů, které byly vydány v němčině, jednom ze čtrnácti jazyků, do nichž byly její knihy v roce 1940 již přeloženy.

Bylo příznačné, že i Sigrid Undsetová použila svou zlatou medaili k politickému činu. Prodala ji a utržených 25 tisíc darovala organizaci pečující o finské válečné uprchlíky, zvláště děti. Sama tři z nich hostila přes rok ve svém domě. Peníze, jež dostala za Nobelovu cenu samotnou, rozdala už dávno: nadaci mentálně postižených dětí, nadaci mladých spisovatelů a církevnímu školství.

Hamsunovo vystoupení na mezinárodním kongresu žurnalistů ve Vídni na podzim 1943 i jeho setkání s Hitlerem na fűhrerově sídle Berghof je zachyceno ve filmu režiséra Jana Troella (titulní roli hrál Max von Sydow). Setkání, od

Obálka nejnovějšího českého vydání Kristiny Vavřincové.